

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z GEOGRAFII w klasach V- VIII

W toku nauczania geografii ocenie podlegają kluczowe kompetencje, za które uznaje się:

- czytanie map różnej treści,
- wyjaśnianie prawidłowości występujących w cyklach astronomicznych, geograficznych, społecznych i gospodarczych,
- umiejętność posługiwania się przyrządami oraz modelami geograficznymi,
- umiejętność dokonywania planowych oraz systematycznych obserwacji,
- umiejętność odczytywania i wykorzystywania oraz sporządzania dokumentacji geograficznej (dane statystyczne, wykresy, diagramy, ryciny),
- umiejętność dokonywania obliczeń (odległości, różnica wysokości, średnie temperatur, amplitudy, spadek temperatury z wysokością, różnice czasowe),
- umiejętność posługiwania się słownictwem, terminologią i symboliką geograficzną w mowie żywej i pisanej,
- wartościowanie działalności człowieka w środowisku przyrodniczym.

Formy aktywności ucznia podlegające ocenie:

- wypowiedzi ustne (co najmniej jedna ocena w ciągu roku szkolnego).
- wypowiedzi pisemne (kartkówki z trzech ostatnich lekcji, inne - np. sprawdzające wybrane umiejętności; interpretacja treści mapy, graficznych sposobów przedstawiania zjawisk).
- aktywność i praca na lekcji (indywidualna i w zespołach grupowych - tu: zaangażowanie, umiejętność komunikowania się i współpracy w zespole, korzystanie z różnych źródeł informacji, efektywność pracy).
- podstawowe umiejętności praktyczne (czytanie mapy, wykonywanie i interpretacja rysunku poziomicowego, odwzorowywanie jej wybranych treści; orientacja w terenie - położenie, kierunki; dokonywanie podstawowych obliczeń stosowanych w geografii; czytanie i graficzna interpretacja danych liczbowych).
- aktywność obejmująca prezentowanie wyników swojej pracy w różnej formie (konkursy przedmiotowe, udział projektach oraz innych przedsięwzięciach środowiskowych).

- Oceny są jawne, uzasadnione i zgodne z wymaganiami edukacyjnymi.
- Uczeń ma prawo zgłosić bez konsekwencji 2 nieprzygotowania w półroczu (przy dwóch godzinach geografii w tygodniu) lub 1 nieprzygotowanie (przy 1 godzinie geografii w tygodniu)
- "nieprzygotowanie" zgłasza się na początku lekcji i przez nie rozumie się: niegotowość do odpowiedzi ustnej, brak zeszytu przedmiotowego. Przy zgłaszaniu nie trzeba podawać przyczyny.
- Nie można zgłaszać nieprzygotowania w przypadku zapowiedzianego wcześniej na dany dzień sprawdzianu, kartkówki, innych zleconych zadań.
- Po dłuższej, usprawiedliwionej nieobecności w szkole (powyżej 1 tygodnia) uczeń będzie oceniany po nadrobieniu braków w wiadomościach, zapisach lekcyjnych, ćwiczeniach wykonywanych na lekcjach. Nastąpi to nie później niż po 2 tygodniach od czasu powrotu na zajęcia. Dokładny termin i formę ustala nauczyciel uwzględniając przyczynę absencji i możliwości ucznia.
- Uczeń nieobecny na sprawdzianie, pisze go na następnej lekcji. Jeżeli jego nieobecność wynosiła tydzień lub więcej, ustala termin pisania sprawdzianu z nauczycielem. W każdym z tych przypadków zgłasza się do nauczyciela na początku lekcji. Jeżeli nie zgłosi się i nie zaliczy sprawdzianu w ciągu dwóch tygodni, otrzymuje ocenę niedostateczną.
- W przypadku otrzymania oceny niedostatecznej ze sprawdzianu uczeń może ją poprawić w terminie i formie ustalonej z nauczycielem.
- Na koniec semestru nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych. Uzyskane stopnie w poszczególnych formach aktywności ucznia stanowią podstawę stopnia semestralnego.
- Przy wystawianiu ocen końcoworocznych uwzględnia się pracę i wyniki z całego roku szkolnego.

Ogólne kryteria i wymagania na poszczególne oceny:

- **ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:**

nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności zawartych w wymaganiach podstawy programowej - potrzebnych do kontynuowania nauki:

- wykazuje brak systematyczności i chęci do nauki,
- nie posiada podstawowej orientacji na mapie,

- nie potrafi samodzielnie korzystać z różnych źródeł, w tym treści podręcznika,
- nie pracuje na lekcji,
- nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych i praktycznych o elementarnym stopniu trudności samodzielnie, w grupie lub nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie udziela prawidłowych odpowiedzi na większość zadanych mu pytań.

ocenę dopuszczającą (wymagania konieczne) otrzymuje uczeń, który:

- ma braki w wymaganiach koniecznych z zakresu wiadomości i umiejętności
- opanował w stopniu elementarnym umiejętność czytania map,
- posiada elementarną orientację na mapie świata, Europy i Polski,
- posługuje się w stopniu elementarnym słownictwem i terminologią geograficzną w mowie żywej i pisanej,
- samodzielnie rozwiązuje i wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności,
- przejawia chęć i gotowość pracy i współpracy,
- umie wykorzystać różne źródła informacji, przy czym objawia się to jako praca odtwórcza, wskazująca na słabe zrozumienie polecenia,
- nadrabia zaległości,
- przy pomocy nauczyciela udziela odpowiedzi na proste pytania.

ocenę dostateczną (wymagania podstawowe) otrzymuje uczeń, który:

opanował podstawowe wiadomości i wybrane umiejętności określone podstawą programową,

- posiada podstawową orientację na mapie i w przestrzeni geograficznej,
- poprawnie wyraża swoje myśli w prostych i typowych przykładach w mowie żywej i pisanej,
- przy wypowiedzi widać nieliczne błędy,
- odpowiedź ustna odbywa się przy pomocy nauczyciela zadającego kolejne pytania,
- samodzielnie i w grupie rozwiązuje poprawnie nieskomplikowane polecenia,
- potrafi naśladować podobne rozwiązania w analogicznych sytuacjach,
- wartościuje elementy działalności człowieka w środowisku,
- poprawnie odczytuje dane z tekstu, rysunków, diagramów, tabel,
- przetwarza proste dane na wykresy,
- wykonuje wybrane, proste obliczenia stosowane w geografii,
- z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania sytuacji problemowych.

ocenę dobrą (wymagania rozszerzające) otrzymuje uczeń, który:

opanował wiadomości i umiejętności w stopniu dobrym, uwzględniającym wymagania rozszerzające

- pracuje systematycznie, a jego przygotowanie, choć pełne, jest różne jakościowo,
- posiada dobrą orientację na mapie świata,
- czyta ze zrozumieniem mapy tematyczne,
- dokonuje poprawnych interpretacji różnorodnych tekstów źródłowych,
- udziela zasadniczo samodzielnie odpowiedzi, choć uwidaczniają się niewielkie braki w wiedzy lub wypowiedź nie wyczerpuje omawianego zagadnienia,
- wiadomości i umiejętności podstawowe są dla niego zrozumiałe,
- potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności : treści przystępne, średnio trudne,
- wykonuje wszystkie obliczenia stosowane w geografii,
- dostrzega zależności przyczynowo-skutkowe,
- łączy zagadnienia w logiczne ciągi,
- opanował umiejętność dokonywania interpretacji prostych zjawisk przedstawianych graficznie,
- w mowie żywej i pisanej posługuje się językiem poprawnym pod względem merytorycznym, stylistycznym i gramatycznym,
- potrafi wartościować działalność człowieka w środowisku,
- aktywnie i efektywnie pracuje i współpracuje w zespołach grupowych,
- chętnie wykonuje dodatkowe zadania.

ocenę bardzo dobrą (wymagania dopełniające) otrzymuje uczeń, który:

w stopniu wyczerpującym opanował materiał przewidziany w podstawie programowej dla danej klasy oraz praktycznie stosuje umiejętności z zakresu kluczowych kompetencji w edukacji geograficznej

- przygotowanie ucznia do lekcji jest pełne, wszechstronne oraz systematyczne,
- sprawnie posługuje się wiadomościami i zdobytymi umiejętnościami,
- podczas wypowiedzi ustnej samodzielnie potrafi interpretować omawiane zagadnienie,
- jego wypowiedź jest ładna, ciekawa i poprawna pod względem merytorycznym, stylistycznym i gramatycznym,
- samodzielnie dokonuje interpretacji treści mapy i innych materiałów źródłowych,
- obok prawidłowego wnioskowania przeprowadza proste analizy zjawisk,

- potrafi zastosować wiedzę w praktycznym działaniu,
- chętnie wykonuje zadania i prace dodatkowe,
- wykorzystuje różne źródła informacji do pogłębiania swojej wiedzy,
- bierze aktywny udział w przedsięwzięciach o charakterze środowiskowym,
- wnosi twórczy wkład w realizację zadań oraz omawianych zagadnień,
- pracuje nad własnym rozwojem lub bierze aktywny udział w konkursach o treściach geograficznych.

ocenę celującą (wymagania wykraczające) otrzymuje uczeń, który:

- spełnia wszystkie kryteria ujęte w wymaganiach na ocenę bardzo dobrą, a ponadto w zakresie posiadanej wiedzy wykracza poza podstawę programową,
 - samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania, a ich efekty potrafi zaprezentować innym w konkretnej formie.
- Ponadto uczeń powinien wykazać się znaczącymi osiągnięciami w konkursach geograficznych.

Wykaz umiejętności i wiadomości dla danego poziomu przedstawiony jest uczniom na początku roku szkolnego poprzez omówienie programu nauczania w danej klasie z jednoczesnym wskazaniem na kierunek pracy, częstotliwość i sposób uzyskania oceny.

Wymagania edukacyjne dla uczniów z dysfunkcjami

W przypadku ucznia posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej wskazującej na dysfunkcję, dostosowanie wymagań polega

na przestrzeganiu indywidualnych zaleceń poradni. Orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej należy traktować jako informację

o dysfunkcjach ucznia będącą podstawą do podjęcia terapii, a nie jako zwolnienie ucznia z dodatkowej systematycznej pracy i usprawiedliwienie braku umiejętności.

W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcje zastosowane zostaną zasady:

- wzmacniania poczucia własnej wartości,
- bezpieczeństwa,
- motywowania do pracy
- doceniania małych sukcesów.

1. Uczniowie o inteligencji niższej niż przeciętna

- obniżenie wymagań, ale obniżenie kryteriów jakościowych nie może zejść poniżej podstawy programowej (na ocenę dopuszczającą),
- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności
- pozostawianie więcej czasu na jego utrwalenie
- podawanie poleceń w prostszej formie
- unikanie trudnych, czy bardzo abstrakcyjnych pojęć
- częste odwoływanie się do konkretnego, przykładu
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych
- wolniejsze tempo pracy
- szerokie stosowanie zasady pogłębienia
- odrębne instruowanie dzieci
- zadawanie do domu tyle, ile dziecko jest w stanie wykonać samodzielnie.
- pozostawianie większej ilości czasu na przygotowanie się z danego materiału (dzielenie go na małe części, wyznaczanie czasu na jego zapamiętanie i odpytywanie).

2. Uczniowie z dysleksją

- ograniczona zdolność określania kierunków u dyslektyków może spowodować trudności w następujących umiejętnościach:
 - a. orientacja na mapie
 - b. określanie współrzędnych geograficznych
 - c. określaniu lokalizacji obiektów w przestrzeni geograficznej

W wyżej wymienionych sytuacjach w przypadku głębokiej dysfunkcji, uczeń jest oceniany tylko wówczas, gdy otrzymuje ocenę pozytywną.

- wydłużenie czasu na wykonanie zadania, pracy pisemnej (docenia się przede wszystkim wysiłek włożony w wykonanie różnych zadań),
- uwzględnianie w ocenianiu trudności z zapamiętywaniem nazw, pojęć, terminów,
- w czasie odpowiedzi ustnych dyskretne wspomaganie, dawanie więcej czasu na przypomnienie, wydobywanie z pamięci nazw, terminów, naprowadzani
- częściej powtarzać i utrzymywać materiał
- stosowanie technik skojarzeniowych ułatwiających zapamiętywanie
- wprowadzać w nauczaniu metody aktywne, angażujące jak najwięcej zmysłów (ruch, dotyk, wzrok, słuch), używać wielu pomocy dydaktycznych, urozmaicać proces nauczania
- zróżnicować formy sprawdzania wiadomości i umiejętności tak, by ograniczyć ocenianie na podstawie pisemnych odpowiedzi ucznia
- przeprowadzać sprawdziany ustne z ławki, niekiedy nawet odpytywać indywidualnie często oceniać prace domowe

3. Uczniowie z dysgrafią

- wiadomości ucznia są sprawdzane głównie ustnie
- prace pisemne są oceniane tylko pod kątem merytorycznym,
- ze względu na wolniejsze tempo pracy, istnieje możliwość wydłużenia czasu przeznaczonego na pracę pisemną.